

Bruxelles, 22 ianuarie 2024
(OR. en)

5676/24

**Dosar interinstituțional:
2018/0218(COD)**

**AGRI 44
AGRIFIN 8
AGRIORG 9**

NOTĂ DE ÎNSOȚIRE

Sursă:	Secretara Generală a Comisiei Europene, sub semnătura dnei Martine DEPREZ, Directoare
Data primirii:	22 ianuarie 2024
Destinatar:	Dna Thérèse BLANCHET, Secretară Generală a Consiliului Uniunii Europene
Nr. doc. Csie:	COM(2024) 12 final
Subiect:	RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU Utilizarea măsurilor de criză adoptate în temeiul articolelor 219-222 din Regulamentul privind OCP

În anexă, se pune la dispoziția delegațiilor documentul COM(2024) 12 final.

Anexă: COM(2024) 12 final

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 22.1.2024
COM(2024) 12 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Utilizarea măsurilor de criză adoptate în temeiul articolelor 219-222 din Regulamentul privind OCP

1. Introducere

În conformitate cu articolul 225 litera (db) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 (Regulamentul privind OCP)¹, Comisia trebuie să prezinte Parlamentului European și Consiliului, până la 31 decembrie 2023, un raport privind utilizarea măsurilor de criză și, în special, a măsurilor excepționale adoptate în temeiul articolelor 219-222 din Regulamentul privind OCP (OCP).

Prezentul raport se referă la regulamentele privind măsurile excepționale adoptate de Comisie în temeiul articolelor 219-222 din OCP de la 1 ianuarie 2014 până la sfârșitul anului 2023.

Anexa 1 la prezentul raport conține lista cu toate regulamentele. Anexa 2 oferă informații cu privire la cheltuielile agregate anuale ale UE pentru fiecare măsură până la sfârșitul exercițiului financiar 2023 (15 octombrie 2023).

2. Tipuri de măsuri excepționale în temeiul Regulamentului privind OCP

2.1 Introducere

Partea V capitolul I din OCP este intitulată „Măsuri excepționale” (articolele 219-222). Articolele împuternicesc Comisia să adopte măsuri de piață excepționale în următoarele cazuri:

- perturbarea pieței (articolul 219);
- boli ale animalelor, organisme dăunătoare plantelor și pierderea încrederii consumatorilor ca urmare a unor riscuri pentru sănătatea publică, a animalelor sau a plantelor (articolul 220);
- probleme specifice (articolul 221);
- dezechilibre grave de pe piețe (articolul 222).

Aceste dispoziții reflectă necesitatea – în contextul unei orientări principiale către piață a politicii agricole comune (PAC) – de a aborda riscurile potențiale, adesea bruște și imprevizibile, care se datorează unor circumstanțe care pot apărea în mod excepțional pe piețele agricole, cum ar fi instabilitatea pieței, volatilitatea prețurilor sau consecințele restricțiilor legate de sănătatea animalelor și a plantelor.

Prin urmare, măsurile excepționale pot fi privite în legătură cu instrumentele de prevenire și de gestionare a riscurilor disponibile pentru fermierii din UE în cadrul PAC și al politicilor naționale.

Producția agricolă este în mod inherent riscantă. Randamentele, calitatea produselor și prețurile aferente sunt influențate de numeroși factori externi cu impact pe termen scurt, cum ar fi condițiile meteorologice, precum și de alți factori de mediu sau sanitari (cum ar fi bolile animalelor și organismele dăunătoare plantelor). Producția agricolă este, de asemenea, supusă unor riscuri care decurg din evoluțiile de pe piețele agricole, din perturbările comerțului sau din evenimente geopolitice. Aceste riscuri sunt accentuate de natura deciziilor privind producția, inclusiv investițiile, care trebuie adesea luate pe baza unei perspective pe termen mediu și lung. În plus, în unele sisteme de producție (de exemplu, producția animalieră), nu se pot efectua ajustări rapide ale producției.

---

¹ Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 922/72, (CEE) nr. 234/79, (CE) nr. 1037/2001 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 671).

Unele dintre aceste riscuri pot fi clasificate ca fiind normale sau asigurabile pe piața privată și pot fi gestionate fie în cadrul fermei, fie prin intermediul instrumentelor de piață sau al instrumentelor private de partajare a riscurilor (cum ar fi asigurările). Alte riscuri pot fi sistemice/catastrofale și pot conduce la costuri atât de ridicate încât instrumentele private de gestionare a riscurilor sunt inadecvate (de exemplu, este posibil ca societățile de asigurare să nu fie dispuse să ofere acoperire cu prime rezonabile)². Prin urmare, în timpul crizelor pieței, poate fi necesară o acțiune publică specifică și excepțională.

Măsurile excepționale sunt suplimentare și complementare atât celorlalte măsuri de intervenție pe piață prevăzute în Regulamentul privind OCP [în special intervenția publică și ajutorul pentru depozitarea privată (ADP)³] care vizează stabilizarea prețurilor pentru fermieri, cât și dispozițiilor de prevenire și gestionare a crizelor prin intervenții sectoriale care pot fi programate în planurile strategice ale PAC (de exemplu, în sectorul fructelor și legumelor).

Măsurile excepționale sunt, prin natura lor, temporare și sunt adoptate atât timp cât este necesar pentru soluționarea problemelor în cauză.

Considerentele regulamentelor Comisiei bazate pe articolele 219-222 din OCP clarifică motivele adoptării măsurii excepționale, pe baza unei evaluări obiective a situației pieței.

2.2 Aspecte bugetare

Înainte de 2023, măsurile excepționale care implică sprijin financiar ar putea fi finanțate prin mobilizarea de resurse financiare în cadrul „rezervei pentru situații de criză în sectorul agricol” (articolul 25 din Regulamentul orizontal anterior privind PAC⁴; Articolul 226 din OCP), finanțat prin aplicarea „disciplinei financiare”. Acest mecanism de finanțare presupunea că activarea rezervei pentru situații de criză în sectorul agricol ar duce la reduceri corespunzătoare ale plăților directe către fermieri, iar utilizarea acesteia ar necesita o decizie de transfer din partea Consiliului și a Parlamentului European. Această rezervă nu a fost utilizată niciodată până în martie 2022, când a fost adoptat un ajutor de ajustare excepțional pentru producătorii afectați de consecințele războiului din Ucraina. Pachetul de sprijin s-a ridicat la 500 de milioane EUR, din care 350 de milioane EUR au fost finanțate din rezerva pentru situații de criză din 2022. Anterior, în toate celelalte cazuri, finanțarea pentru măsuri excepționale a fost pusă la dispoziție din alte disponibilități în cadrul subplafonului Fondului european de garantare agricolă (FEGA), fără activarea rezervei pentru situații de criză.

Începând din 2023 și în conformitate cu dispozițiile noului Regulament orizontal privind PAC⁵, a fost instituită o rezervă pentru agricultură de cel puțin 450 de milioane EUR, care va fi constituită la începutul fiecărui an din perioada 2023-2027⁶. O sumă mai mare poate fi stabilită în bugetul UE.

Suma pentru rezerva pentru agricultură este înscrisă direct în bugetul UE, fondurile din rezervă fiind direct disponibile. Măsurile excepționale urmează să fie finanțate din această

---

²A se vedea raportul Grupului operativ pentru piețele agricole (2018).

³ Articolele 8-21 din Regulamentul privind OCP.

⁴ Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentelor (CEE) nr. 352/78, (CE) nr. 165/94, (CE) nr. 2799/98, (CE) nr. 814/2000, (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 485/2008 ale Consiliului, JO L 347, 20.12.2013, p. 549.

⁵ Regulamentul (UE) 2021/2116 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1306/2013, JO L 435, 6.12.2021, p. 187.

⁶ Articolul 16 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2021/2116.

rezervă (împreună cu măsurile de intervenție pe piață). Rezerva pentru agricultură se stabilește utilizând mai întâi disponibilitățile rămase din rezerva din anul precedent care nu au fost utilizate și reportate, apoi disponibilitățile din cadrul subplafonului FEAGA și, dacă este necesar și numai în ultimă instanță, prin aplicarea disciplinei financiare.

Capitolul din Regulamentul privind OCP care se referă la măsurile excepționale constă în patru articole. Următoarele subsecțiuni discută mai în detaliu fiecare dintre aceste articole.

2.3 Articolul 219

Articolul 219 permite Comisiei să ia, prin intermediul unor acte delegate, măsurile necesare pentru a reacționa în mod eficient și eficace la perturbările pieței și la amenințările cu astfel de perturbări în toate sectoarele agricole care fac obiectul OCP⁷. Din motive imperative de urgență, actele delegate pot fi adoptate în conformitate cu procedura de urgență (articolul 228 din OCP) și intră în vigoare fără întârziere, atât timp cât Parlamentul European sau Consiliul nu formulează nicio obiecție.

Comisia poate adopta astfel de măsuri în cazul în care apare o perturbare a pieței sau o amenințare de perturbare a pieței (în special, dar nu exclusiv, cauzată de creșteri sau scăderi ale prețurilor) care riscă să continue sau să se deterioreze. Aceste măsuri pot fi adoptate în cazul în care orice alte măsuri disponibile în temeiul Regulamentului privind OCP – cum ar fi intervenția publică sau ADP – par a fi insuficiente sau inadecvate pentru a aborda situația⁸. Situațiile care decurg din oferta excedentară (lipsa cererii), caracterizate de scăderi ale prețurilor, au fost vizate, de regulă, de aceste măsuri, dar formularea articolului acoperă, de asemenea, situația opusă care constă în deficite și creșteri de prețuri.

Acest mecanism reflectă evoluția treptată a măsurilor prevăzute în OCP: instrumentele de intervenție pe piață (intervenția publică și ADP) și alte instrumente disponibile în temeiul Regulamentului privind OCP trebuie să se dovedească mai întâi insuficiente înainte de adoptarea unor măsuri excepționale. În acest spirit, fiecare măsură adoptată clarifică, după caz, motivul pentru care utilizarea măsurilor disponibile în cadrul OCP nu a abordat sau nu ar fi fost suficientă pentru a aborda perturbarea pieței.

Măsurile în cauză pot extinde sau modifica domeniul de aplicare, durata sau alte aspecte ale altor măsuri prevăzute în Regulamentul OCP și pot prevedea, de asemenea, măsuri complet noi, inclusiv acordarea de ajutor excepțional unuia sau mai multor sectoare și uneia sau mai multor țări, în măsura în care acest lucru este necesar și pentru perioada de timp necesară pentru remedierea perturbării pieței sau a riscului de perturbare.

Toate măsurile excepționale de acordare a unui ajutor excepțional clarifică următoarele aspecte.

- i) Acestea stabilesc care sunt țările eligibile și baza de alocare a pachetelor financiare pentru ajutoare între ele.

---

⁷ A se vedea articolul 1 alineatul (2) și anexa I la OCP.

⁸ Menționarea naturii „inadecvate” a altor măsuri de piață din OCP a fost introdusă prin ultima reformă a CAP, Regulamentul (UE) 2021/2117 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1308/2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole, a Regulamentului (UE) nr. 1151/2012 privind sistemele din domeniul calității produselor agricole și alimentare, a Regulamentului (UE) nr. 251/2014 privind definirea, descrierea, prezentarea, etichetarea și protejarea indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate și a Regulamentului (UE) nr. 228/2013 privind măsurile specifice din domeniul agriculturii în favoarea regiunilor ultraperiferice ale Uniunii, JO L 435, 6.12.2021, p. 262.

- ii) Acestea clarifică faptul că distribuirea ajutoarelor de către statele membre trebuie să vizeze producătorii cei mai afectați de perturbarea pieței în cauză. Pentru a atenua perturbările pieței, în logica subsidiarității, statele membre sunt adesea mai în măsură să analizeze care fermieri și sectoare trebuie să fie sprijinite în diferitele situații de pe piață. De asemenea, ajutoarele trebuie distribuite pe baza unor criterii obiective și în mod nediscriminatoriu, evitându-se orice probleme legate de piață și de concurență.
- iii) Acestea stabilesc dacă statele membre pot acorda sprijin suplimentar (de tip top-up) în aceleași condiții de obiectivitate, nediscriminare și nedenaturare a concurenței. Astfel de finanțări suplimentare, care nu sunt afectate de normele privind ajutoarele de stat, pot fi justificate de faptul că sumele alocate statelor membre beneficiare compensează doar parțial pierderile reale suferite de producători.
- iv) Acestea clarifică modul în care ajutorul excepțional este legat de asistența financiară acordată de UE în cadrul altor instrumente și dacă există posibilitatea de a cumula ajutorul excepțional cu un astfel de sprijin financiar.
- v) Acestea impun statelor membre să notifice Comisiei: (i) criteriile obiective utilizate pentru direcționarea sprijinului; (ii) modul în care au evitat orice denaturare a concurenței; (iii) sumele totale plătite; (iv) numărul și tipul beneficiarilor; și (v) o evaluare a eficacității măsurilor luate. Începând din 2015, trebuie raportate, de asemenea, măsurile concrete luate, impacturile preconizate și finanțările suplimentare.

2.4 Articolul 220

Articolul 220 permite Comisiei să adopte acte de punere în aplicare și să ia, la cererea unui stat membru și pe baza unei evaluări pe fond, măsuri excepționale pentru a aborda impactul pe piață al măsurilor luate la nivel național pentru combaterea răspândirii bolilor animalelor și a organismelor dăunătoare plantelor⁹. Evaluarea examinează dovezile potrivit cărora măsurile sanitare, veterinare și fitosanitare au fost adoptate rapid de către statul membru în cauză pentru a eradica boala; sau monitorizează, controlează, eradică sau izolează organismul dăunător plantelor. Măsurile adoptate în temeiul articolului 220 pot, de asemenea, să abordeze perturbări grave ale pieței atribuite direct unei pierderi a încrederii consumatorilor din cauza riscurilor pentru sănătatea publică, a animalelor sau a plantelor.

Articolul 220 oferă un temei juridic pentru compensarea producătorilor afectați de efectele indirecte ale restricțiilor comerciale sau de pierderea încrederii consumatorilor care nu sunt eligibili pentru contribuții financiare ale UE în cadrul măsurilor sanitare și veterinare de prevenire și control prevăzute de legislația UE¹⁰. Această compensație trebuie să fie cofinanțată de statul membru în cauză. UE oferă o cofinanțare echivalentă cu 50 % din cheltuielile suportate de statele membre (60 % pentru combaterea febrei aftoase).

Articolul 220 enumeră sectoarele pentru care impactul măsurilor de restricționare a comerțului poate fi compensat.

⁹ Organismele dăunătoare plantelor și trimiterea la controalele fitosanitare aferente au fost introduse odată cu ultima reformă a PAC, Regulamentul 2021/2117. Organismele dăunătoare plantelor vizează numai fructele și legumele.

¹⁰ A se vedea Regulamentul (UE) nr. 652/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 mai 2014 de stabilire a unor dispoziții pentru gestionarea cheltuielilor privind lanțul alimentar, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și materialul de reproducere a plantelor, JO L 189, 27.6.2014, p. 1. Regulamentul a fost abrogat prin Regulamentul (UE) 2021/690 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a unui program privind piața internă, competitivitatea întreprinderilor, inclusiv a întreprinderilor mici și mijlocii, domeniul plantelor, animalelor, produselor alimentare și hranei pentru animale și statisticile europene (Programul privind piața unică) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 99/2013, (UE) nr. 1287/2013, (UE) nr. 254/2014 și (UE) nr. 652/2014, JO L 153, 3.5.2021, p. 1.

Schemele de sprijin adoptate în temeiul articolului 220 impun statelor membre să efectueze controale administrative și la fața locului și să documenteze în mod corespunzător aceste controale.

2.5 Articolul 221

Articolul 221 permite Comisiei să ia, prin intermediul unor acte de punere în aplicare, măsuri de urgență pentru soluționarea unor probleme specifice, în cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a măsurilor în temeiul articolului 219 sau al articolului 220.

Aceste măsuri nu necesită o perturbare existentă a pieței sau o amenințare de perturbare a pieței. Prin urmare, „problema specifică” care trebuie abordată poate consta într-un alt motiv care împiedică atingerea obiectivelor PAC. Aceste măsuri pot deroga de la dispozițiile Regulamentului privind OCP numai în măsura și pentru o perioadă strict necesară și, în orice caz, pentru o perioadă care nu depășește 12 luni.

Din motive imperative de urgență, în cazul în care circumstanțele ar putea cauza o deteriorare rapidă a situației, care ar deveni dificil de abordat dacă măsurile ar fi întârziate, pot fi adoptate acte de punere în aplicare imediat aplicabile [articolul 229 alineatul (3) din OCP].

2.6 Articolul 222

În cele din urmă, articolul 222 din OCP autorizează Comisia să adopte acte de punere în aplicare pentru a excepta de la aplicarea legislației în materie de concurență acordurile și deciziile de stabilizare a pieței luate de fermieri și de asociațiile acestora, de organizațiile de producători (OP) recunoscute, de asociațiile de organizații de producători sau de organizațiile interprofesionale recunoscute¹¹.

Măsurile de gestionare a ofertei luate de operatorii privați sunt menite să remedieze dezechilibrele grave ale pieței. Dreptul concurenței exclude, de obicei, astfel de acorduri între organizațiile de producători, deoarece acestea au un efect restrictiv asupra concurenței.

Aceste acorduri și decizii trebuie: (i) să fie valabile pentru o perioadă de maximum 6 luni (dar poate fi prelungită); (ii) să nu submineze buna funcționare a pieței unice; (iii) să vizeze strict stabilizarea sectorului în cauză; și (iv) să se încadreze într-una sau mai multe dintre categoriile specifice de acțiuni colective enumerate în articol. Până în 2017, aceste măsuri puteau fi adoptate numai dacă măsurile de piață sau măsurile excepționale pentru produsele în cauză fuseseră deja adoptate, ca măsură de ultimă instanță. De atunci (și de la Regulamentul privind reforma Omnibus¹²), acestea pot completa acțiunea UE în temeiul celorlalte dispoziții, fără a se aplica o astfel de condiție prealabilă.

Trebuie menționat faptul că articolul 222 nu implică mobilizarea fondurilor UE.

3. Utilizarea măsurilor excepționale (în funcție de criză)

---

¹¹ Posibilitățile unor astfel de acțiuni colective au fost extinse la fermieri și la asociațiile acestora prin Regulamentul (UE) 2017/2393 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 decembrie 2017 de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune, (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune, (UE) nr. 1308/2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și (UE) nr. 652/2014 de stabilire a unor dispoziții pentru gestionarea cheltuielilor privind lanțul alimentar, sănătatea și bunăstarea animalelor, precum și sănătatea plantelor și materialul de reproducere a plantelor, JO L 350, 29.12.2017, p. 15 (Regulamentul Omnibus).

¹² Regulamentul (UE) 2017/2393.

De la 1 ianuarie 2014 până la sfârșitul anului 2023, au fost adoptate 63 de măsuri excepționale în temeiul articolelor 219-222 din OCP. Măsurile sunt raportate mai jos în legătură cu criza sau situația specifică care a declanșat adoptarea lor¹³.

Majoritatea măsurilor au fost adoptate în temeiul articolului 219 (32 de acte), urmate de 14 acte în temeiul articolului 220, 11 acte în temeiul articolului 221 și 6 acte în temeiul articolului 222.

Toate măsurile UE sunt enumerate în anexa 1. De asemenea, informațiile privind executarea măsurilor până la 15 octombrie 2023 sunt furnizate în anexa 2.

3.1 Interdicția impusă de Rusia asupra importurilor, combinată cu dezechilibre între cerere și ofertă

Ca măsură de retorsiune împotriva sancțiunilor impuse de UE după anexarea Crimeei de către Rusia în primăvara anului 2014, guvernul rus a introdus o interdicție asupra importurilor de anumite produse agricole din Uniunea Europeană. Interdicția, care a intrat în vigoare la 7 august 2014, a inclus produse precum laptele și produsele lactate, produsele animaliere și fructele și legumele proaspete. Interdicția inițială, care a fost prelungită ulterior, a avut implicații semnificative pentru exportatorii din UE ai produselor agricole afectate, deoarece le-a limitat accesul pe piața rusă.

3.1.1 Fructe și legume

Interdicția impusă de Rusia asupra importurilor din UE a cauzat scăderi semnificative ale prețurilor în sectorul fructelor și legumelor din UE, deoarece una dintre cele mai mari piețe de export ale acestora a devenit brusc indisponibilă, ceea ce a dus la o ofertă excedentară în UE.

Amenințarea perturbării pieței a fost deosebit de presantă pentru acest sector, deoarece a avut loc în mod neașteptat în momentul recoltării, când fermierii au rămas cu cantități mari de produse recoltate și foarte perisabile și au avut posibilități limitate de depozitare. În plus, unele soiuri de produse destinate în principal Rusiei nu au găsit rapid piețe de export alternative. Pentru piersici și nectarine, interdicția a coincis cu un nivel ridicat de aprovizionare din cauza condițiilor meteorologice din 2014. Întrucât producția de fructe și legume este imprevizibilă, iar produsele sunt perisabile, chiar și micile excedente de pe piață pot perturba în mod semnificativ piața.

Pentru a preveni o perturbare gravă a pieței și pentru a atenua scăderea prețurilor, au fost adoptate două măsuri. O măsură adoptată în temeiul articolului 219 la 21 august 2014 a crescut volumele de piersici și nectarine eligibile pentru retragerile de pe piață care beneficiază de sprijin pentru distribuție liberă de către organizațiile de producători¹⁴. De asemenea, măsura a permis acordarea de asistență financiară din partea UE producătorilor

---

¹³ Trebuie remarcat faptul că unele acte constituie doar modificări ale actelor aprobate anterior, de exemplu extinderea duratei măsurilor, extinderea domeniului lor de aplicare la alți beneficiari etc.

¹⁴ Temeiul juridic pentru măsurile de gestionare a crizelor (cum ar fi retragerile de pe piață, recoltarea înainte de coacere și nerecoltarea) care pot fi sprijinite de UE în cadrul programelor operaționale pentru fructe și legume s-a modificat în timp, de la Regulamentul 1308/2013 privind OCP (articolele 33-34) la Regulamentul privind planurile strategice PAC [Regulamentul (UE) 2021/2115 al Parlamentului European și al Consiliului din 2 decembrie 2021 de stabilire a normelor privind sprijinul pentru planurile strategice care urmează a fi elaborate de statele membre în cadrul politicii agricole comune (planurile strategice PAC) și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 și (UE) nr. 1307/2013, JO L 435, 6.12.2021, p. 1]. Începând din 2021, domeniul de aplicare, durata și alte aspecte ale intervențiilor sectoriale în sectorul fructelor și legumelor sunt reglementate de Regulamentul privind planurile strategice PAC (articolul 42 și următoarele).

care nu erau membrii a unei OP și sprijin suplimentar pentru promovarea activităților organizațiilor de producători din cele patru țări producătoare principale, Grecia, Spania, Franța și Italia, pentru o sumă maximă de 3 milioane EUR¹⁵.

O a doua măsură în temeiul articolului 219 din 29 august 2014 a extins regulamentul la alte fructe și legume afectate de pierderea piețelor de export. Măsura a alocat 125 milioane EUR (din care 82 milioane EUR pentru mere și pere și 43 milioane EUR pentru alte fructe și legume) pentru a acorda asistență financiară pentru volume mai mari de retrageri de pe piață, recoltare înainte de coacere și operațiuni de nerecoltare atât pentru producătorii care erau membri, cât și pentru cei care nu erau membri ai organizațiilor de producători, în limita unor cantități specifice de produse (enumerate în anexa I)¹⁶.

Aceste măsuri excepționale au fost prelungite și completate, inclusiv pentru a extinde domeniul de aplicare la portocale, clementine, mandarine și lămâi¹⁷.

În ianuarie 2016, interdicția impusă de Rusia asupra importurilor agricole a fost extinsă la importurile de produse agricole din Turcia. Întrucât Turcia a fost un exportator major de fructe și legume în Rusia, amenințarea perturbării pieței în UE a fost semnificativă din cauza efectelor de reorientare a schimburilor comerciale. În iunie 2016, a fost introdusă o nouă măsură în temeiul articolului 219, adaptând măsurile existente și extinzând domeniul de aplicare al acestora la alte produse. Măsura a inclus limite cantitative maxime pentru produsele eligibile pentru asistență financiară pentru fiecare stat membru producător¹⁸. În martie 2017, cantitățile alocate neutilizate au fost redistribuite între statele membre producătoare prin intermediul unui nou act delegat¹⁹.

Monitorizarea periodică a pieței UE a evidențiat ulterior o îmbunătățire a culturilor nepermanente (legume și anumite fructe), ceea ce a condus la o ajustare a măsurilor existente. În aprilie 2017, o măsură în temeiul articolului 219 a redus numărul de produse și cantitățile maxime eligibile pentru sprijin²⁰. Cu toate acestea, din cauza nivelurilor ridicate de producție și a stocurilor de piersici și nectarine din unele state membre, precum și din cauza introducerii unor măsuri sanitare și fitosanitare de către destinații de export alternative precum Belarus, în septembrie 2017 a fost adoptată o nouă măsură în temeiul articolului 219. Acest nou act legislativ a mărit cantitățile maxime de piersici și nectarine eligibile pentru sprijin pentru Grecia, Spania și Italia²¹.

Ca urmare a tuturor acestor măsuri, până în 2018 a fost plătit un total general de peste 500 de milioane EUR, ceea ce a permis retragerea de pe piață a aproape 1,8 milioane de tone de fructe și legume proaspete.

3.1.2 Lapte și produse lactate

Interdicția impusă de Rusia asupra importurilor din UE a dus, în primul rând, la o amenințare de perturbare a pieței și, ulterior, la o perturbare reală a pieței produselor lactate, cu scăderi semnificative ale prețurilor. Această situație a fost combinată cu alte circumstanțe, cum ar fi încetinirea importurilor din China (cea mai mare piață mondială de import), prețurile pozitive și condițiile meteorologice care au condus la o creștere a ofertei de lapte la nivel mondial.

---

¹⁵ JO L 248, 22.8.2014, p. 1.

¹⁶ JO L 259, 30.8.2014, p. 2.

¹⁷ JO L 284, 30.9.2014, p. 22; JO L 366, 20.12.2014, p. 20; JO L 211, 8.8.2015, p. 17.

¹⁸ JO L 154, 11.6.2016, p. 3.

¹⁹ JO L 58, 4.3.2017, p. 8.

²⁰ JO L 170, 1.7.2017, p. 31.

²¹ JO L 233, 9.9.2017, p. 1.

Efectul combinat al tuturor acestor circumstanțe a condus la un dezechilibru între cerere și ofertă la nivel mondial în sectorul laptelui și la o scădere bruscă a prețului laptelui și al produselor lactate, cu efecte secundare negative asupra sectorului creșterii animalelor.

Pentru a oferi certitudine pieței, perioada de intervenție publică pentru laptele praf degresat și unt (care s-a desfășurat de obicei de la 1 martie la 30 septembrie) a fost prelungită de mai multe ori prin intermediul măsurilor prevăzute la articolul 219²².

Pe lângă ajutorul standard pentru depozitarea privată a untului și a laptelui praf degresat, la sfârșitul anului 2014²³ și la sfârșitul anului 2015²⁴ a fost introdusă o schemă temporară și excepțională de ajutor pentru depozitarea privată a tuturor tipurilor de brânzeturi [care nu se limitează la brânzeturile cu indicație geografică protejată (IGP) sau cu denumire de origine protejată (DOP) care sunt eligibile pentru ADP în cadrul OCP].

Între 2014 și 2017, aceste măsuri au fost completate de scheme excepționale de sprijin financiar pentru sectorul laptelui și pentru alte sectoare de creștere a animalelor.

În noiembrie 2014 a fost adoptată o măsură în temeiul articolului 219 prin care se acordă un ajutor excepțional producătorilor de lapte din Estonia, Letonia și Lituania în valoare de 28,6 milioane EUR (6,8 milioane, 7,7 milioane și, respectiv, 14,1 milioane EUR). Această măsură viza soluționarea problemelor de lichiditate cauzate de pierderea unui partener comercial important și de scăderea ulterioară a prețurilor laptelui. Cele trei țări s-au bazat în mare măsură pe exporturile către Rusia, iar sectorul laptelui din aceste țări s-a concentrat pe produse care nu fac obiectul intervenției publice sau al ADP²⁵. În decembrie 2014, Finlandei i s-au alocat 10,7 milioane EUR din motive similare²⁶. Alocarea ajutorului pentru cele patru țări s-a bazat pe nivelurile producției de lapte din cadrul cotelor naționale.

În octombrie 2015, dezechilibrul puternic dintre cerere și ofertă în sectorul laptelui, al produselor lactate și al cărnii de porc, declanșat de interdicția impusă de Rusia și de prelungirea sa ulterioară, a fost agravat de o creștere a costurilor de producție în alte sectoare de creștere a animalelor din cauza secetei din 2015 din Europa. Această combinație de circumstanțe a condus la adoptarea unei măsuri în temeiul articolului 219 prin care se acordă un ajutor excepțional fermierilor din sectorul laptelui și din alte sectoare de creștere a animalelor din toate statele membre ale UE, în valoare totală de 420 milioane EUR²⁷. A fost permis un sprijin național suplimentar de până la 100 % – care nu face obiectul procedurilor privind ajutoarele de stat.

Două măsuri în temeiul articolului 219 și, respectiv, al articolului 222 au fost adoptate ulterior în aprilie 2016. Aceste două măsuri au autorizat cooperativele și alte forme de organizații de producători recunoscute și nerecunoscute să încheie acorduri și să ia decizii cu

---

²² JO L 265, 5.9.2014, p. 21; JO L 360, 17.12.2014, p. 13; JO L 242, 18.9.2015, p. 28; JO L 242, 9.9.2016, p. 15.

²³ JO L 265, 5.9.2014, p. 22, abrogat la scurt timp, deoarece sistemul părea să fie utilizat în mod disproporționat de producătorii de brânzeturi din zone care, în mod tradițional, nu exportau cantități semnificative către Rusia (JO L 279, 23.9.2014, p. 17).

²⁴ JO L 271, 16.10.2015, p. 15, modificat ulterior pentru a pune la dispoziție cantități maxime de brânzeturi neutilizate pentru unele state membre (JO L 41, 18.2.2016, p. 10).

²⁵ JO L 341, 27.11.2014, p. 3.

²⁶ JO L 366, 20.12.2014, p. 18.

²⁷ JO L 271, 16.10.2015, p. 25.

privire la planificarea producției de lapte în vederea stabilizării pieței²⁸. Această din urmă măsură a fost prelungită în septembrie din cauza gradului scăzut de utilizare²⁹.

În septembrie 2016, au fost introduse două noi măsuri în temeiul articolului 219 pentru a aborda perturbările pieței în sectorul laptelui și al creșterii animalelor, influențate de menținerea interdicției impuse de Rusia și de dezechilibrul persistent, la nivel global, dintre cerere și ofertă, precum și de acordarea de ajutoare excepționale suplimentare fermierilor din sectorul laptelui și al creșterii animalelor.

Prima măsură a permis statelor membre să acorde ajutoare bazate pe reduceri voluntare ale livrărilor de lapte de vacă pentru a reduce volumele de producție și pentru a ajuta sectorul să se stabilizeze. A doua măsură viza abordarea perturbărilor pieței în sectorul laptelui, al cărnii de porc, al cărnii de vită, de mânzat, de oaie și de capră. În funcție de circumstanțele naționale, aceasta: (i) a permis fermierilor să fie compensați pentru scăderea prețurilor la lapte; (ii) a permis acordarea de sprijin pentru sectorul cărnii de vită și mânzat; și (iii) a abordat focarele de pestă porcină africană în alte sectoare de creștere a animalelor. Actul enumera activitățile care vizau promovarea sustenabilității economice și contribuția la stabilizarea pieței care erau eligibile pentru sprijin. Statele membre aveau obligația de a raporta cu privire la măsurile luate și de a justifica alocarea ajutoarelor în alte sectoare de creștere a animalelor decât cel al laptelui. O sumă de 150 de milioane EUR a fost alocată pentru a contribui la reducerea producției de lapte, iar 350 de milioane EUR au fost alocate pentru ajutoare de adaptare în sectorul creșterii animalelor³⁰. Acest din urmă ajutor a permis acordarea unui sprijin național suplimentar de până la 100 %.

3.2 COVID-19

În timpul pandemiei de COVID-19, restricțiile privind deplasările, disponibilitatea limitată a forței de muncă și închiderea obligatorie a unităților hoteliere și de catering au condus la o scădere bruscă a consumului mai multor produse agricole și alimentare.

3.2.1 Lapte și produse lactate

Sectorul laptelui și al produselor lactate s-a confruntat cu o scădere a cererii în timpul restricțiilor de deplasare a persoanelor din 2020. În aprilie 2020, măsurile de intervenție pe piață în temeiul Regulamentului privind OCP sub formă de ADP au fost deschise pentru produsele eligibile (unt, lapte praf degresat). Întrucât producătorii nu aveau capacitatea de a redirecționa laptele crud prelucrat către produse care pot fi depozitate și cu o utilizare mai redusă a forței de muncă, aceste măsuri au fost însoțite de o măsură în temeiul articolului 219 prin care se acordă ADP pentru brânzeturile fără certificări DOP sau IGP (care nu sunt eligibile pentru ADP în temeiul dispozițiilor OCP), în volume maxime predefinite pentru fiecare stat membru³¹.

În paralel, având în vedere dezechilibrul grav dintre cerere și ofertă în acest sector, a fost adoptată, de asemenea, o măsură în temeiul articolului 222 care a permis organizațiilor de producători să încheie acorduri și să ia decizii comune cu privire la planificarea volumelor lor

---

²⁸ JO L 96, 12.4.2016, p. 18; JO L 96, 12.4.2016, p. 20. Temeiul juridic diferit reflectă faptul că articolul 222 acoperă numai organizațiile de producători recunoscute; pentru a o extinde la cooperativele care nu sunt recunoscute ca organizații de producători, a trebuit adoptată o măsură în temeiul articolului 219.

²⁹ JO L 242, 9.9.2016, p. 17.

³⁰ JO L 242, 9.9.2016, p. 4; JO L 242, 9.9.2016, p. 10.

³¹ JO L 140, 4.5.2020, p. 1.

de producție de lapte crud înainte de începerea sezonului de producție de vârf, astfel încât să contrabalanseze scăderea prețurilor la lapte și produse lactate³².

3.2.2 *Fructe, legume și vin*

Închiderea unor puncte de vânzare importante (magazine, restaurante) pentru fructe, legume și vin, împreună cu penuria de lucrători, a perturbat în mod semnificativ sectoarele fructelor, legumelor și vinului din UE.

În ceea ce privește sectorul vitivinicol, impunerea de către Statele Unite, în octombrie 2019, a unor taxe de import de 25 % (ca valoare) asupra importurilor de vin din UE a avut deja un impact negativ asupra exporturilor. Acest lucru a fost exacerbat de pandemie, ceea ce a dus la dificultăți financiare pentru producătorii de vin.

În aprilie 2020, a fost adoptată o măsură în temeiul articolului 219 pentru a aborda perturbările pieței cauzate de pandemia de COVID-19 în sectorul fructelor, legumelor și vinului. Actul a introdus derogări de la normele OCP existente privind programele operaționale și de sprijin³³.

În ceea ce privește fructele și legumele, limitele cheltuielilor pentru măsurile de prevenire și gestionare a crizelor din cadrul programelor operaționale au fost temporar ridicate.

Pentru sectorul vitivinicol, pentru a elimina de pe piață excedentele care reduceau prețurile, asistența financiară în cadrul programelor de sprijin a fost prelungită temporar pentru a acoperi atât distilarea vinului în scopuri industriale sau energetice, cât și ajutoarele pentru depozitarea în situații de criză. De asemenea, măsura a extins sprijinul UE pentru fondurile mutuale ale producătorilor și a majorat pragurile pentru contribuțiile financiare ale UE pentru mai multe măsuri, atât pentru a reduce contribuțiile financiare proprii ale operatorilor, cât și pentru a îmbunătăți fluxul de numerar al acestora. Bugetul operațional pentru programele naționale de sprijin a rămas neschimbat³⁴.

În paralel, a fost adoptată o măsură în temeiul articolului 221 pentru a aborda deficitul de forță de muncă din plantațiile viticole, care a prelungit atât autorizațiile de plantare care expiră în 2020, cât și termenul de defrișare în cazul replantării anticipate³⁵.

În iulie 2020, au fost introduse două noi măsuri pentru a ajuta sectoarele fructelor, legumelor și vinului să facă față impactului pandemiei. O primă măsură în temeiul articolului 219 a introdus flexibilități suplimentare pentru programele operaționale și de sprijin din cele două sectoare. În sectorul vitivinicol, producătorii ar putea, de asemenea, în anumite condiții, să solicite plăți în avans egale cu 100 % din sprijinul UE atât pentru distilarea vinului în situații de criză, cât și pentru depozitarea vinului în situații de criză, pentru a reduce presiunea asupra fluxului de numerar diminuat³⁶.

O a doua măsură a fost introdusă în temeiul articolului 222 și a vizat abordarea dezechilibrului grav al pieței din sectorul vitivinicol, în care consumul și exporturile au scăzut, în timp ce volume mari de vin erau depozitate. Aceasta a permis fermierilor, organizațiilor de producători recunoscute și organizațiilor interprofesionale să încheie

---

³² JO L 140, 4.5.2020, p. 37.

³³ În 2020, ambele programe erau încă reglementate de Regulamentul OCP.

³⁴ JO L 140, 4.5.2020, p. 6.

³⁵ JO L 140, 4.5.2020, p. 46.

³⁶ JO L 300, 14.9.2020, p. 26.

acorduri și să ia decizii comune privind activitățile de producție, transformare, prelucrare, depozitare și promovare³⁷.

Recunoscând faptul că situația din sectorul vitivinicol nu s-a îmbunătățit în pofida măsurilor anterioare, în ianuarie și septembrie 2021 au fost luate două măsuri în temeiul articolului 219, prelungind derogările adoptate anterior și oferind o mai mare flexibilitate pentru a sprijini asigurarea recoltelor³⁸.

3.2.3 Alte sectoare

Sectorul cartofilor și al plantelor vii și al florilor s-a confruntat cu o perioadă de dezechilibru al pieței în timpul măsurilor de limitare a mișcării persoanelor impuse de pandemia de COVID-19, din cauza scăderii bruște a cererii și a prețurilor, a disponibilității limitate a forței de muncă și a costurilor de transport mai ridicate.

Pentru a sprijini producătorii, în aprilie 2020 au fost adoptate două măsuri în temeiul articolului 222, care au permis fermierilor și organizațiilor de producători să încheie acorduri și să ia decizii comune privind, de exemplu, retragerile de pe piață, distribuția gratuită, promovarea și planificarea temporară a producției³⁹.

3.3 Războiul din Ucraina și evoluțiile ulterioare ale pieței

Ca urmare a războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, a existat o amenințare acută de perturbare pe piața UE din cauza creșterilor semnificative ale prețurilor la cereale și la factorii de producție (în special energie și îngrășăminte) și a perturbărilor comerțului. Pentru a contracara aceste amenințări, în martie 2022 a fost adoptată o măsură în temeiul articolului 219, prin care se acordă un ajutor excepțional temporar fermierilor care își desfășoară activitatea în toate sectoarele, dacă aceștia desfășoară activități care contribuie la securitatea alimentară sau care abordează dezechilibrele pieței. O sumă totală de 500 de milioane EUR a fost pusă la dispoziție și alocată statelor membre pe baza plafoanelor lor pentru plățile directe. Statele membre au avut libertatea de a selecta sectorul (sectoarele) beneficiar(e) pentru a sprijini producătorii care au suferit cel mai mult. De asemenea, a fost permis un sprijin național suplimentar de până la 200 %⁴⁰.

O măsură în temeiul articolului 219 fost, de asemenea, adoptată în iulie 2022 pentru a sprijini sectorul fructelor și legumelor. Aceasta a permis derogări de la limitele cheltuielilor pentru măsurile de gestionare și prevenire a crizelor și a mărit ponderea asistenței financiare din partea UE pentru fondurile operaționale naționale din acest sector⁴¹.

Creșterea importurilor de cereale și semințe oleaginoase din Ucraina către statele membre ale Uniunii aflate în apropierea Ucrainei, unde au fost create așa numitele „culoare de solidaritate UE-Ucraina”, au avut un impact asupra fermierilor locali. În anumite regiuni ale UE, importurile suplimentare au cauzat o ofertă excedentară pe piața internă, o scădere a prețurilor locale sau lanțuri logistice saturate. Recunoscând aceste probleme, în aprilie 2023 a fost adoptată o măsură în temeiul articolului 221. O sumă de 56 de milioane EUR a fost alocată pentru a sprijini fermierii cei mai afectați de creșterea importurilor de cereale și

---

³⁷ JO L 215, 7.7.2020, p. 13.

³⁸ JO L 31, 29.1.2021, p. 198; JO L 415, 22.11.2021, p. 1.

³⁹ JO L 140, 4.5.2020, p. 13; JO L 140, 4.5.2020, p. 17.

⁴⁰ JO L 96, 24.3.2022, p. 4.

⁴¹ JO L 189, 18.7.2022, p. 1.

semințe oleaginoase din Ucraina către Bulgaria, Polonia și România. De asemenea, a fost permis un sprijin național suplimentar de până la 100 %⁴².

Având în vedere amploarea impactului negativ al creșterii importurilor de cereale și semințe oleaginoase din Ucraina către Bulgaria, Ungaria, Polonia, România și Slovacia, în iunie 2023 a fost adoptată o a doua măsură în temeiul articolului 221. Această a doua măsură o completează pe cea anterioară, punând la dispoziție 100 de milioane EUR pentru a sprijini fermierii care produc cereale și semințe oleaginoase specifice [anexa 1] în cele cinci țări. De asemenea, a fost permis un sprijin național suplimentar de până la 200 %⁴³.

La jumătatea anului 2023, s-a observat o scădere rapidă a prețurilor mai multor produse agricole, pe fondul unor costuri ridicate ale factorilor de producție, al unei inflații ridicate a prețurilor la alimente și al unei cereri reduse din partea consumatorilor. Aceste circumstanțe au avut un impact negativ semnificativ asupra diferitelor sectoare agricole din UE și au creat probleme de lichiditate pentru fermieri, pe lângă cele detectate în cele cinci state membre din prima linie care beneficiaseră de sprijin anterior.

În iulie 2023 a fost adoptată o măsură în temeiul articolului 221 pentru a aborda provocările specifice observate în mai multe sectoare, cum ar fi sectorul animalelor, sectorul fructelor și legumelor, sectorul vitivinicol, sectorul cerealelor și cel al semințelor oleaginoase. Măsura prevedea sprijin de urgență pentru fermierii din sectoarele agricole cele mai afectate din cele 22 de state membre care nu beneficiaseră de cele două măsuri anterioare prevăzute la articolul 221. A fost pusă la dispoziție o sumă totală de 330 de milioane EUR. Statele membre aveau obligația de a viza fermierii din sectoarele cele mai afectate și puteau acorda sprijin operațiunilor de distilare în situații de criză pentru vin în plus față de alocările stabilite în programele naționale de sprijin. De asemenea, a fost permis un sprijin național suplimentar de până la 200 %⁴⁴.

În paralel, pentru a contracara amenințarea unor viitoare dezechilibre ale pieței în sectorul vitivinicol odată cu apariția noii recolte, în iunie 2023 a fost adoptată o măsură în temeiul articolului 219 care permite statelor membre să redirecționeze o parte din resursele financiare din cadrul programelor lor naționale de sprijin pentru a oferi sprijin adaptat la circumstanțele lor specifice. Sprijinul pentru distilarea vinului în situații de criză a fost permis în anumite condiții, împreună cu derogări de la dispozițiile OCP și cu contribuții financiare sporite din partea UE pentru diferite tipuri de măsuri sectoriale⁴⁵.

3.4 Fenomene meteorologice extreme și dezastre naturale

Încă din 2015, efectele negative asupra piețelor ale condițiilor meteorologice nefavorabile au fost recunoscute ca fiind unul dintre factorii care au contribuit la dezechilibrul dintre cerere și ofertă în sectorul creșterii animalelor, deoarece seceta din vara anului 2015 a condus la penuria de culturi furajere și pășuni⁴⁶.

În urma unui cutremur care a lovit centrul Italiei în august 2016, măsura în temeiul articolului 219 prin care se acordă ajutoare de adaptare excepționale pentru crescătorii de animale, adoptată în 2016, a fost modificată în 2017. Pentru a contribui la compensarea

---

⁴² JO L 96, 5.4.2023, p. 80.

⁴³ JO L 168, 3.7.2023, p. 22.

⁴⁴ JO L 180, 17.7.2023, p. 21.

⁴⁵ JO L 160, 26.6.2023, p. 12.

⁴⁶ A se vedea mai sus, JO L 271, 16.10.2015, p. 25.

pierderilor suferite de crescătorii de animale din regiunile afectate, Italiei i s-a permis să acorde un sprijin național suplimentar de până la 200 %⁴⁷.

Din cauza unor condiții meteorologice fără precedent și anormale, și anume ploi abundente prelungite și inundații care le-au afectat terenurile arabile, în ianuarie 2018 a fost adoptată o măsură în temeiul articolului 221 pentru a sprijini fermierii din Lituania, Letonia, Estonia și Finlanda. Măsura a urmărit să compenseze fermierii cei mai afectați de precipitații și inundații și care s-au confruntat cu cele mai mari pierderi de teren arabil pentru însămânțarea pe timp de iarnă și la recoltare. Actul a stabilit valoarea maximă a fondurilor UE disponibile pentru fiecare țară, în valoare totală de 15 milioane EUR, în timp ce țările au stabilit numărul de hectare eligibile și cuantumul forfetar al ajutorului pe hectar. Au fost permise finanțări naționale suplimentare de până la 100 %⁴⁸.

Măsura în temeiul articolului 221, adoptată la jumătatea lunii iulie 2023, a vizat, de asemenea, parțial abordarea impactului fenomenelor meteorologice extrem de nefavorabile, cum ar fi seceta din primăvara anului 2023 (deosebit de acută în unele regiuni din Spania, Portugalia și Italia) și daunele aferente suferite de producătorii agricoli⁴⁹.

Aceste evenimente meteorologice nefavorabile grave au avut un impact negativ specific asupra producătorilor de fructe, legume și vin și au condus la adoptarea unei noi măsuri în temeiul articolului 221 în august 2023. Măsura a permis unele flexibilități și creșterea contribuțiilor financiare ale UE la punerea în aplicare a programelor operaționale pentru organizațiile de producători și asociațiile de organizații de producători din sectorul fructelor și legumelor. În sectorul vitivinicol, măsura a prelungit atât valabilitatea autorizației de plantare care expiră în 2023, cât și perioada de defrișare. De asemenea, măsura a introdus flexibilități pentru măsurile de restructurare și de conversie a plantațiilor viticole, care fuseseră puse în aplicare doar parțial în 2023⁵⁰.

Ulterior, în 2023, Slovenia s-a confruntat cu inundații extrem de grave și alunecări de teren, în timp ce unele părți din Grecia s-au confruntat cu incendii și inundații fără precedent în august și septembrie 2023. Daunele semnificative cauzate de aceste dezastre naturale pentru producția agricolă au condus la adoptarea, în decembrie 2023, a unei noi măsuri în temeiul articolului 221, care vizează sprijinirea fermierilor afectați. O sumă de 51,7 milioane EUR a fost alocată celor două țări și a fost permisă o suplimentare națională de până la 200 %⁵¹.

3.5 Boli ale animalelor

3.5.1 Pesta porcină africană

Pentru a preveni răspândirea peștei porcine africane (PPA) pe teritoriile lor, în februarie 2014, Polonia și Lituania au adoptat măsuri preventive de restricționare a comercializării cărnii de porc în zonele afectate. Cele două țări au notificat ulterior Comisiei reduceri semnificative ale prețurilor și perturbări ale pieței în zonele respective, cauzate de aceste restricții. În consecință, în martie și aprilie 2014 au fost adoptate două măsuri în temeiul articolului 220, autorizând cele două țări să acorde ajutor pentru sacrificarea anumitor animale într-o perioadă predefinită și în condiții specifice⁵².

---

⁴⁷ JO L 42, 18.2.2017, p. 7.

⁴⁸ JO L 19, 24.1.2018, p. 6.

⁴⁹ A se vedea mai sus, JO L 180, 17.7.2023, p. 21.

⁵⁰ JO L 199, 9.8.2023, p. 96.

⁵¹ JO L, 2023/2820, 18.12.2023, ELI: [EUR-Lex - L_202302820 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁵² JO L 95, 29.3.2014, p. 24; JO L 125, 26.4.2014, p. 64.

Ca răspuns la apariția unor noi focare de PPA în Polonia, care au dus la pierderi pentru producători, în aprilie 2017 a fost adoptată o măsură în temeiul articolului 220. Polonia a fost autorizată să acorde ajutoare producătorilor pentru sacrificarea anumitor animale, în anumite condiții⁵³. Ajutoare excepționale în condiții similare au fost acordate, de asemenea, în septembrie 2017 micilor exploatații de porci, prin intermediul unei măsuri în temeiul articolului 221, pentru a împiedica aceste exploatații mici să își înceteze producția și pentru a le reduce costurile legate de respectarea măsurilor naționale⁵⁴.

3.5.2 Gripa aviară

Între 2014 și 2023, mai multe focare de gripă aviară au avut loc în Europa, inclusiv în Italia, Franța și Polonia. În timp, cele trei țări au notificat Comisiei că măsurile aplicate pentru limitarea și eradicarea răspândirii bolii au condus la pierderi de venituri care nu sunt eligibile pentru contribuții financiare din partea UE în temeiul legislației UE aplicabile⁵⁵ operatorilor din sectorul ouălor și al cărnii de pasăre. În consecință, Comisia a adoptat 11 măsuri în temeiul articolului 220 în perioada octombrie 2014-august 2023, prevăzând o cofinanțare din partea UE a cheltuielilor suportate de cele trei țări pentru a-și sprijini temporar operatorii situați în zonele reglementate de măsurile naționale, pentru anumite perioade de timp și sub rezerva depunerii de către acestea a unor cereri eligibile pe baza controalelor *ex ante* efectuate de autoritățile naționale. Măsurile prevăd: (i) speciile afectate; (ii) cantitățile maxime de produse eligibile pentru finanțare; și (iii) cuantumurile forfetare ale cofinanțării și criteriile utilizate pentru stabilirea acestor sume (în unele cazuri, până la niveluri maxime/cuantumuri stabilite ale cofinanțării din partea UE). Începând din mai 2014, actele au clarificat faptul că pierderile suferite nu trebuie să fie compensate prin ajutoare de stat sau asigurări; și că producătorii nu ar fi trebuit să primească contribuții financiare din partea UE pentru aceleași pierderi în temeiul altor regulamente relevante ale UE⁵⁶.

3.6 Alte

În interesul stabilității pieței (fie la nivelul UE, fie în cadrul sectoarelor afectate) sau pentru a evita o scădere rapidă a producției de produse specifice, au fost adoptate alte trei măsuri excepționale în temeiul articolului 221 pentru a aborda probleme specifice.

O măsură în temeiul articolului 221 fost adoptată în iulie 2019 pentru a oferi un ajutor excepțional fermierilor din sectorul cărnii de vită și mânzat din Irlanda. Măsura a fost determinată de impactul potențial al retragerii Regatului Unit din UE, întrucât Regatul Unit reprezenta o piață de export semnificativă pentru carnea de vită și mânzat din Irlanda. Pentru a sprijini fermierii să își ajusteze producția și să găsească noi piețe, Irlandei i-a fost alocată o sumă totală de 50 de milioane EUR pentru sprijin acordat fermierilor. Au fost permise finanțări naționale suplimentare de până la 100 %⁵⁷.

O derogare de la programele de sprijin în sectorul vitivinicol a fost introdusă prin intermediul unei măsuri în temeiul articolului 221 în ianuarie 2020. Măsura a urmărit să răspundă impunerii de către SUA a unor taxe la import pentru vinurile din UE din anumite țări, adoptată de SUA ca o contramăsură la subvențiile UE pentru Airbus și în urma unei decizii

---

⁵³ JO L 92, 6.4.2017, p. 41.

⁵⁴ JO L 234, 12.9.2017, p. 1.

⁵⁵ Regulamentul (UE) nr. 652/2014, abrogat prin Regulamentul (UE) 2021/690.

⁵⁶ JO L 295, 11.10.2014, p. 51; JO L 126, 14.5.2016, p. 63; JO L 43, 21.2.2017, p. 196; JO L 46, 20.2.2018, p. 1; JO L 255, 11.10.2018, p. 1; JO L 255, 11.10.2018, p. 7; JO L 206, 6.8.2019, p. 12; JO L 273, 20.8.2020, p. 1; JO L 317, 9.12.2022, p. 56; JO L 105, 20.4.2023, p. 2; JO L 202, 14.8.2023, p. 8.

⁵⁷ JO L 179, 3.7.2019, p. 20.

de arbitraj a OMC. Măsura a permis o punere în aplicare mai flexibilă a măsurilor de promovare în sectorul vitivinicol și rate mai ridicate ale contribuțiilor UE⁵⁸.

Derogările de la programele operaționale din sectorul italian al fructelor și legumelor au fost, de asemenea, adoptate în martie 2020 prin intermediul unei măsuri în temeiul articolului 221. Măsura a urmărit să sprijine organizațiile de producători afectate de infestarea cu ploșniță marmorată în anumite regiuni din Italia și să le ajute să facă față dăunătorului, deoarece nu au putut fi luate măsuri de eradicare la nivelul UE, în temeiul legislației aplicabile a UE. Pragurile pentru asistența acordată de UE pentru măsurile de prevenire și gestionare a crizelor au fost majorate pentru a atinge aceste obiective⁵⁹.

4. Observații finale

Măsurile discutate în prezentul raport arată că setul de instrumente juridice pentru măsuri excepționale introdus prin reforma din 2013 oferă flexibilitate pentru abordarea diferitelor tipuri de crize. Prin urmare, acesta constituie un progres semnificativ în raport cu situația juridică existentă anterior.

Din punct de vedere politic, măsurile excepționale sunt, în general, bine primite. Acest lucru este confirmat de sprijinul larg exprimat atunci când se propun – sau după adoptare – acte conexe la nivelul Consiliului și al Parlamentului European, precum și în cadrul procedurilor de comitologie. Utilizarea acestor măsuri excepționale demonstrează solidaritatea UE și a statelor sale membre. În acest context, următoarele observații privind justificarea adoptării acestor măsuri, conceperea lor și aspectele financiare ale acestor măsuri merită să fie luate în considerare.

4.1 Justificarea adoptării unor măsuri excepționale

Au fost adoptate măsuri excepționale pentru a aborda obiective de politică clare, astfel cum se arată în considerentele actelor, precum și pentru a aborda situații excepționale care pot avea un impact negativ asupra piețelor agricole. Aceste măsuri au fost puse în aplicare în concordanță cu obiectivele de politică respective. Conceptul și locul măsurilor excepționale din Regulamentul privind OCP sugerează că acestea sunt mijloace care trebuie utilizate în mod excepțional ca răspuns la situații deosebit de dificile care pot afecta în mod negativ piețele agricole.

Utilizarea măsurilor excepționale arată că acestea au fost utilizate în principal pentru a ajuta fermierii în ceea ce privește daunele pe care le suferă ca urmare a perturbărilor pieței sau a problemelor legate de sănătatea animalelor sau a plantelor. De asemenea, deși mai rar, acestea i-au ajutat pe fermieri să abordeze efectele negative ale fenomenelor meteorologice nefavorabile extreme asupra rentabilității lor economice. În cazul unor prețuri scăzute, printre instrumentele suplimentare care au fost utilizate se numără ajutorul pentru depozitarea privată în încercarea de a susține prețurile, precum și achizițiile impuse prin intervenție publică, astfel cum s-a întâmplat în perioada 2014-2016 pentru laptele praf degresat.

4.2 Conceperea măsurilor excepționale și a aspectelor legate de punerea în aplicare

Spectrul de măsuri excepționale adoptate până în prezent și marea varietate de circumstanțe la care au răspuns aceste măsuri arată că perturbările pieței sunt adesea de natură multidimensională și imprevizibilă și, prin urmare, necesită răspunsuri ad-hoc și specifice.

---

⁵⁸ JO L 27, 31.1.2020, p. 20.

⁵⁹ JO L 98, 31.3.2020, p. 26.

În general, măsurile excepționale s-au dovedit a fi eficace în abordarea nevoilor părților interesate de a face față crizelor⁶⁰. Implementarea la timp a sprijinului UE oferă un semn clar de atenție din partea autorităților publice, exprimă solidaritatea europeană și are un impact pozitiv asupra percepției pieței în sectorul agricol.

Curtea de Conturi Europeană (CCE) a recomandat Comisiei să definească parametri și criterii obiective *ex ante* care să acționeze ca praguri pentru a stabili când apare o perturbare a pieței și trebuie declanșată o măsură excepțională⁶¹. Cu toate acestea, definirea pragurilor de declanșare *ex ante* este extrem de dificilă, având în vedere varietatea crizelor și impactul aferent. Aceasta ar impune constrângeri asupra măsurilor și ar putea împiedica prezentarea unor răspunsuri adaptate la varietatea situațiilor cu care se confruntă piețele agricole. Absența parametrilor *ex ante* nu a împiedicat factorii de decizie să elaboreze măsuri bazate pe o evaluare atentă a situației specifice a pieței în cauză.

Având în vedere cele de mai sus, CCE a menționat în rapoartele speciale⁶² aspecte legate de o posibilă supracompensare a fermierilor care beneficiază de măsuri sau de efectele de balast cauzate parțial de comportamentul de „hazard moral”. Deși aceste riscuri nu trebuie subestimate, Comisia le-a luat în considerare din ce în ce mai mult în elaborarea reglementărilor⁶³.

În mod similar, utilizarea unor măsuri excepționale nu trebuie să excludă stimulentele pentru ca fermierii să își gestioneze propriile riscuri prin recurgerea la practici agronomice și de creștere a animalelor durabile și să adopte instrumente și strategii adecvate de gestionare a riscurilor, inclusiv cele menite să facă față dezastrelor naturale a căror apariție crește în timp ca urmare a schimbărilor climatice. Deși scopul prezentului raport nu este de a evalua opțiunile în acest sens (inclusiv opțiunile prevăzute în Regulamentul privind planurile strategice și în planurile strategice PAC ale statelor membre), acesta ilustrează importanța asigurării coerenței politicilor între diferitele instrumente la nivel național și la nivelul UE în viitor.

Din perspectiva punerii în aplicare, măsurile adoptate în temeiul articolului 222 din OCP încearcă fie să obțină un efect de atenuare asupra ofertei, fie să gestioneze aprovizionarea în etapa de producție. Deși astfel de măsuri vizează prevenirea unor eventuale compensații *ex post* mai costisitoare în fața amenințărilor de perturbare a pieței, aceste măsuri pot face obiectul unor provocări legate de acțiunile colective. Experiența arată că eficacitatea articolului 222 din Regulamentul privind OCP, în temeiul căruia acordurile nu sunt obligatorii pentru părțile care nu doresc să participe, poate fi afectată de potențiale preocupări legate de parazitism.

4.3. Aspecte financiare

---

⁶⁰ Comisia Europeană, Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală, *Improving crisis prevention and management criteria and strategies in the agricultural sector – Final report* (Îmbunătățirea criteriilor și strategiilor de prevenire și gestionare a crizelor în sectorul agricol – raport final), Oficiul pentru Publicații, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2762/650110>.

⁶¹ Raportul special 23/2019 al CCE: stabilizarea veniturilor pentru fermieri: un set cuprinzător de instrumente, dar este necesar să se abordeze problema gradului redus de adoptare a acestora, precum și chestiunea supracompensării, <https://www.eca.europa.eu/ro/publications?did=52395> și Raportul special nr. 11/2021 al CCE: Sprijin excepțional pentru producătorii de lapte din UE în perioada 2014-2016 – Potențial de îmbunătățire a eficienței viitoare, <https://www.eca.europa.eu/ro/publications?did=58807>.

⁶² Raportul special nr. 23/2019 al CCE și Raportul special nr. 11/2021 al CCE.

⁶³ Pentru exemple recente, Regulamentul (CE) nr. 2023/1225, Regulamentul (CE) nr. 2023/1343 și Regulamentul (CE) nr. 2023/1465.

Crearea „rezervei pentru agricultură” în 2023 și mecanismele de finanțare diferențiate ale acestora în comparație cu „rezerva pentru situații de criză” anterioară au făcut ca disponibilitățile bugetare pentru măsuri excepționale să fie mai previzibile. Utilizarea „disciplinei financiare” pentru a constitui rezerva pentru situații de criză a limitat atractivitatea rezervei pentru situații de criză, deoarece statele membre au fost reticente să reducă plățile directe către toți fermierii ca „prețul care trebuie plătit” pentru măsurile excepționale. Accentul a fost pus pe mobilizarea bugetului care nu ar afecta plățile directe. Din acest motiv, măsurile au fost finanțate din alte surse decât rezerva pentru situații de criză ori de câte ori a fost posibil. Prin urmare, presiunea asupra bugetului UE, precum și nevoile concurente au condus la o incertitudine cu privire la disponibilitatea în continuare a unor astfel de surse alternative pentru finanțarea măsurilor excepționale. Actuala configurație bugetară a rezervei pentru agricultură a depășit aceste constrângeri. Cu toate acestea, în pofida acestei flexibilități sporite, noua rezervă rămâne supusă anuității bugetului UE. Având în vedere amploarea semnificativă a impactului și a daunelor cauzate de criza pieței sau de dezastrele naturale de amploare, rezerva pentru agricultură reprezintă, în pofida dimensiunii sale limitate, unul dintre mijloacele de îmbunătățire a situației fermierilor.

Experiența dobândită prin utilizarea măsurilor excepționale, inclusiv a celor finanțate în cadrul noii rezerve pentru agricultură, va fi esențială pentru fundamentarea viitoarelor reflecții politice. În acest sens, opțiunile de abordare a potențialelor deficiențe în conceperea și utilizarea acestor măsuri vor fi examinate în cadrul pregătirii viitoarei politici agricole comune post-2027.